

Udviklingsplan for Rømø 2027-2032

Borgermøde 15. juni

GRAND
VILLE

Velkommen til borgermødet!

Hvem er jeg?

Ordstyrer

Julie Lindegaard

Dagens program

	Ankomst
18.00	Velkommen og siden sidst
18.15	Udkast til udviklingsplan
18.45	Spørgsmål: Har vi ramt samtalerne fra sidste møde?
19.00	Pause - kaffe og kage
19.10	Jeres øjne på udviklingsplanen
19.45	Opsamling og "hvad sker der nu?"
20.00	Tak for i aften!

Velkommen!

Hvem står bag borgermødet?

+

Følgegruppe for udviklingsplanen

Repræsentanter for øboere,
erhverv og turisme.

Tønder Kommune

Gennemgang af udkast

UDVIKLINGSPLAN FOR RØMØ 2027-32

Hvor er vi lige nu?

Politisk beslutning og behandling

Input fra teknisk forvaltning

Følgegruppemøde

Offentlige dialogmøder og inddragelse

Hvad talte vi om sidst?

Tendenser og temaer der rør sig

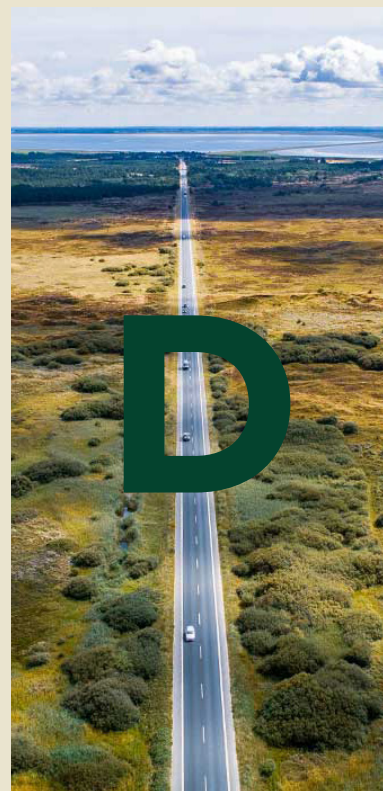
Bo & leve

Besøge

**Natur &
landskab**

**Ankomst &
infrastruktur**

Steder

Hvad hørte vi fra jer sidst?

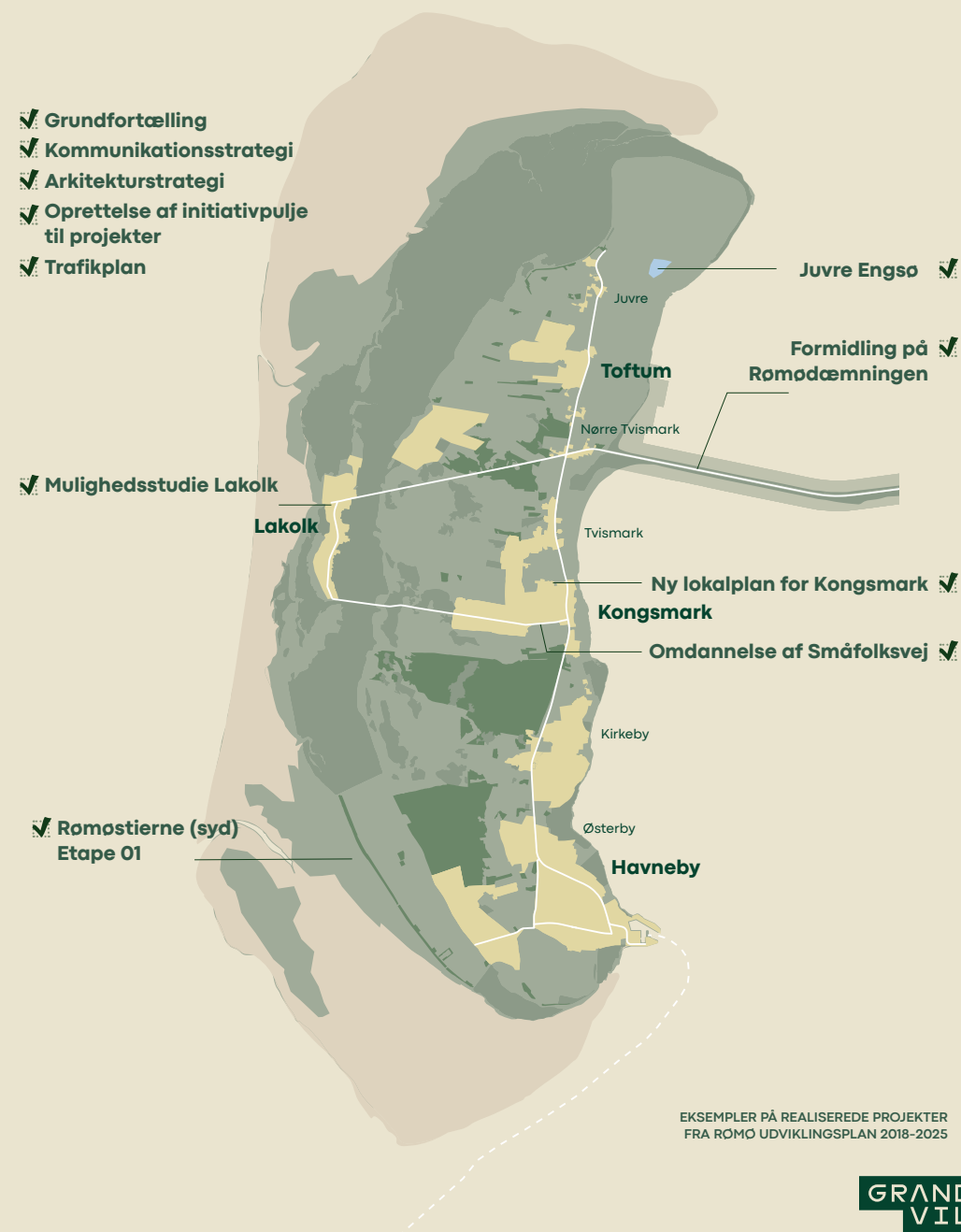
Opsamling fra borgermødet

1. Naturkvalitet og balance mellem beskyttelse og benyttelse
2. Bosætning og dagligliv for fastboende
3. Medborgerhus og lokale fællesskaber
4. Trafik, infrastruktur, sikkerhed for bløde trafikanter og regulering af autocampere
5. Byrum, ankomst og forskønnelse med fokus på kvalitet
6. Turismeudvikling med balance
7. Planlægning, inddragelse og samarbejde

Hvad hørte vi fra jer sidst?

Ståsted og status

1. Rømø er en ø med en **stærk og sammensat identitet.**
2. Udvikling på Rømø handler ikke om vækst for vækstens skyld. Det handler om **kvalitet fremfor kvantitet!**
3. Rømø skal fortsat være **et godt sted at bo og et berigende sted at besøge.**

Hvordan har vi arbejdet videre?

Udviklingsplanens opbygning

1. Arbejdet med Rømøs **grundfortælling** og **vision**
2. Konkretiseret de **strategiske mål**
3. Udarbejdet et **handlingskatalog**

Rømø – vi vælger det, der varer

Lys, mørke, tidevand og
brusende vind sætter rytmen.

Vi er midt i Nationalpark
Vadehavet - UNESCO's verdensarv.

Rømø er et sted - ikke blot en destination

Øen er formet af hvalfangst, fiskeri
og østersbanker.

Af fællesskaber, der vidste, at
naturen ikke kan overvindes – kun
respekteres.

Den erkendelse er vores fremtid.

Vision

Rømø – levende hele året og lige midt i verdensarven

Rømø er også i fremtiden formet af havet og fællesskabet. Midt i Nationalpark Vadehavet udvikler vi en ø, hvor **naturen er præmissen, ikke kulissen.**

Vi vil være en levende helårsø med et stærkt lokalsamfund, aktive fællesskaber og oplevelser forankret i stedets egen rytme.

Stranden og horisonten er vores fælles rum.

Surf og bevægelse går hånd i hånd med ro, mørke, lys og stilhed. Østers, traditioner og festivaler er ægte møder – ikke iscenesatte produkter.

**Vi vokser ikke for enhver pris.
Vi vælger kvalitet frem for kvantitet.**

Vi udvikler i etaper og med respekt for øens begrænsede kapacitet.
Beskyttet natur er ikke en begrænsning.
Den er vores styrke og ansvar.

**Rømø går ikke forrest ved at blive større.
Vi går forrest ved at være tydeligere –
og ved at vælge det, der varer.**

5 temaer udgør den samlede retning

Og sætter flere ord på udviklingsplanens vision

**Fælles retning og
lokal forankring**

**Natur
i balance**

**Helårsliv
med stærke
fællesskaber**

**Steder byder
velkommen**

**Rolige biler,
glade cyklister**

TEMA 01

Fælles retning og lokal forankring

• Fra plan til handling

Udviklingsplan omsættes først til reel værdi, når der er klarhed om ansvar, organisering og opfølgning.

• Udviklingen skal ske i fællesskab

Tønder Kommune og Følgegruppen har et særligt ansvar for at sikre fremdrift, koordinering og opfølgning. Men udviklingen kræver opbakning og samarbejde med beboere, erhvervsliv og turismeaktører.

• Der skal være løbende dialog og åben kommunikation

Beboere og aktører skal kunne følge med, bidrage og forstå, hvorfor beslutninger træffes.

• Planen skal være både robust og fleksibel

Den skal give en klar retning, men samtidig kunne justeres, når nye behov, erfaringer eller muligheder opstår.

HANDLINGER

- Øget kommunikation om udvikling
- Løbende dialog og inddragelse
- Samarbejde mellem lokale aktører
- Tydelig organisering af udmøntning af udviklingsplanen og struktureret politisk opfølgning.

TEMA 02

Natur i balance

• Rømø er formet af naturen

Strandene, havet, klitterne, marsken og de åbne vidder er grundlaget for øens særlige identitet og tiltrækningskraft.

• Rømø er en del af noget større

Øen ligger midt i Nationalpark Vadehavet og UNESCO-verdensarven, hvor natur, landskab og kulturhistorie har international betydning.

• Naturen skal både bruges, beskyttes og styrkes

Der skal være balance mellem at beskytte, benytte og styrke naturen, så Rømø fortsat kan tilbyde stærke naturoplevelser af høj kvalitet for både rømsere og besøgende.

• Zoner for naturro og Rømostierne

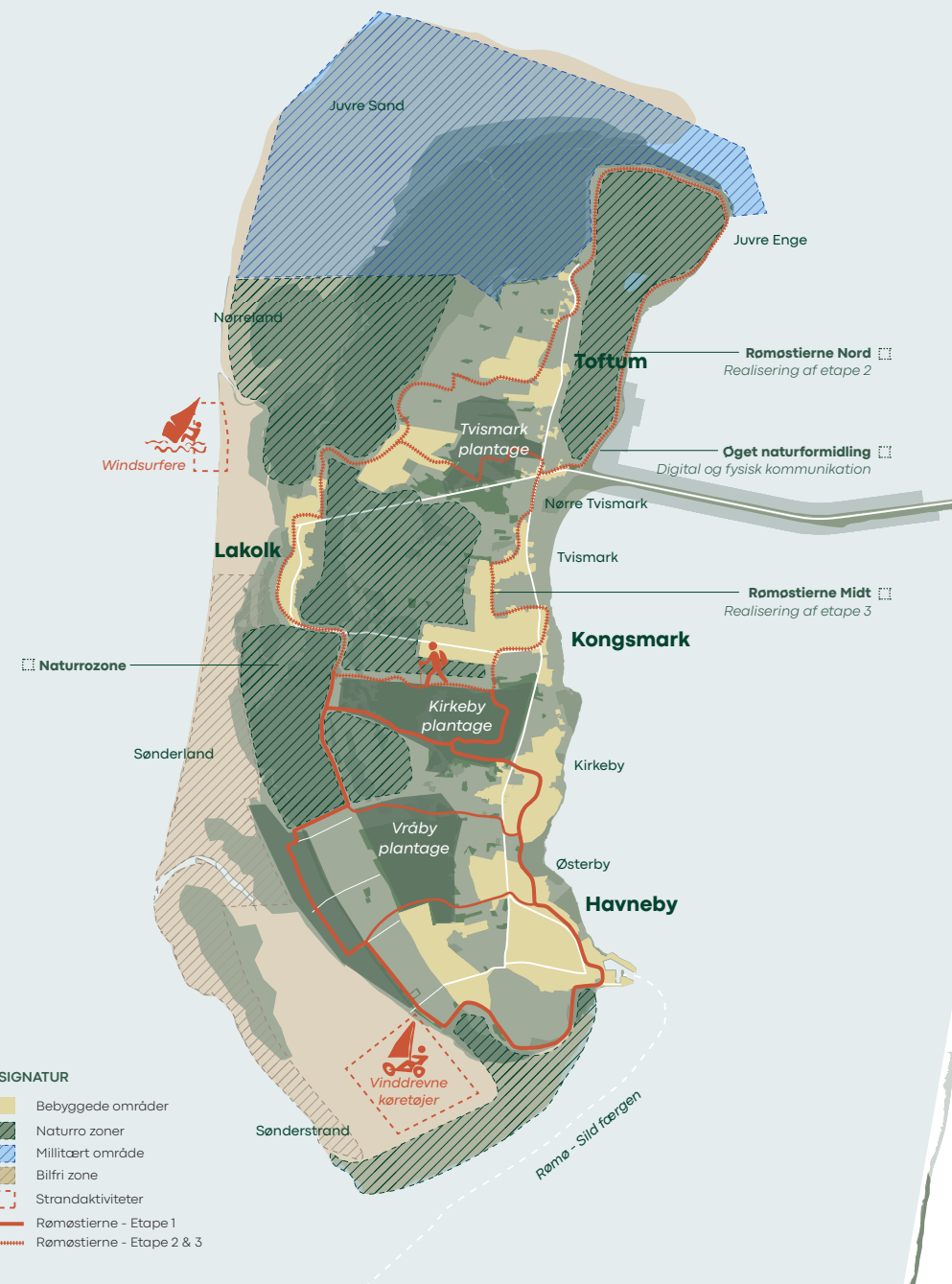
Det skal være klart, hvor man kan færdes frit, hvor der skal vises særligt hensyn, og hvor naturen skal have mest mulig ro.

• Formidling skal skabe forståelse og ansvarlig adfærd

Viden om Vadehavet og naturens sårbarhed skal hjælpe både fastboende og besøgende til at være i naturen med respekt.

HANDLINGER

- Øget naturformidling
- Sammenhæng med eksisterende strategier og politikker
- Adfærd på øen
- Realisering af Rømostierne etape 2 & 3

TEMA 03

Helårsliv med stærke fællesskaber

• Et stærkt helårsliv

Gode rammer for boliger, arbejde, hverdagstilbud og mulighed for at blive boende i forskellige livsfaser.

• Fællesskaber, mødesteder, aktiviteter og foreningsliv

Både nuværende beboere og nye tilflyttere skal kunne engagere sig og blive en del af øens liv. Her spiller bl.a. udvikling af medborgerhuset som mødested for fællesskab, sundhed og kultur en central rolle.

• Der kan ske udvikling i udvalgte zoner på Rømo

Udviklingen skal ske koncentreret i de områder, hvor det giver mening – og hvor det kan understøtte helårsliv og hverdagsliv.

• Ny udvikling skal ske med høj kvalitet og respekt for stedet

Udvikling skal ske med understøttelse af helårsbeboelse og beskyttelse af de kulturhistoriske og landskabelige kvaliteter.

• Lakolk og Havneby har særlige roller i øens udvikling

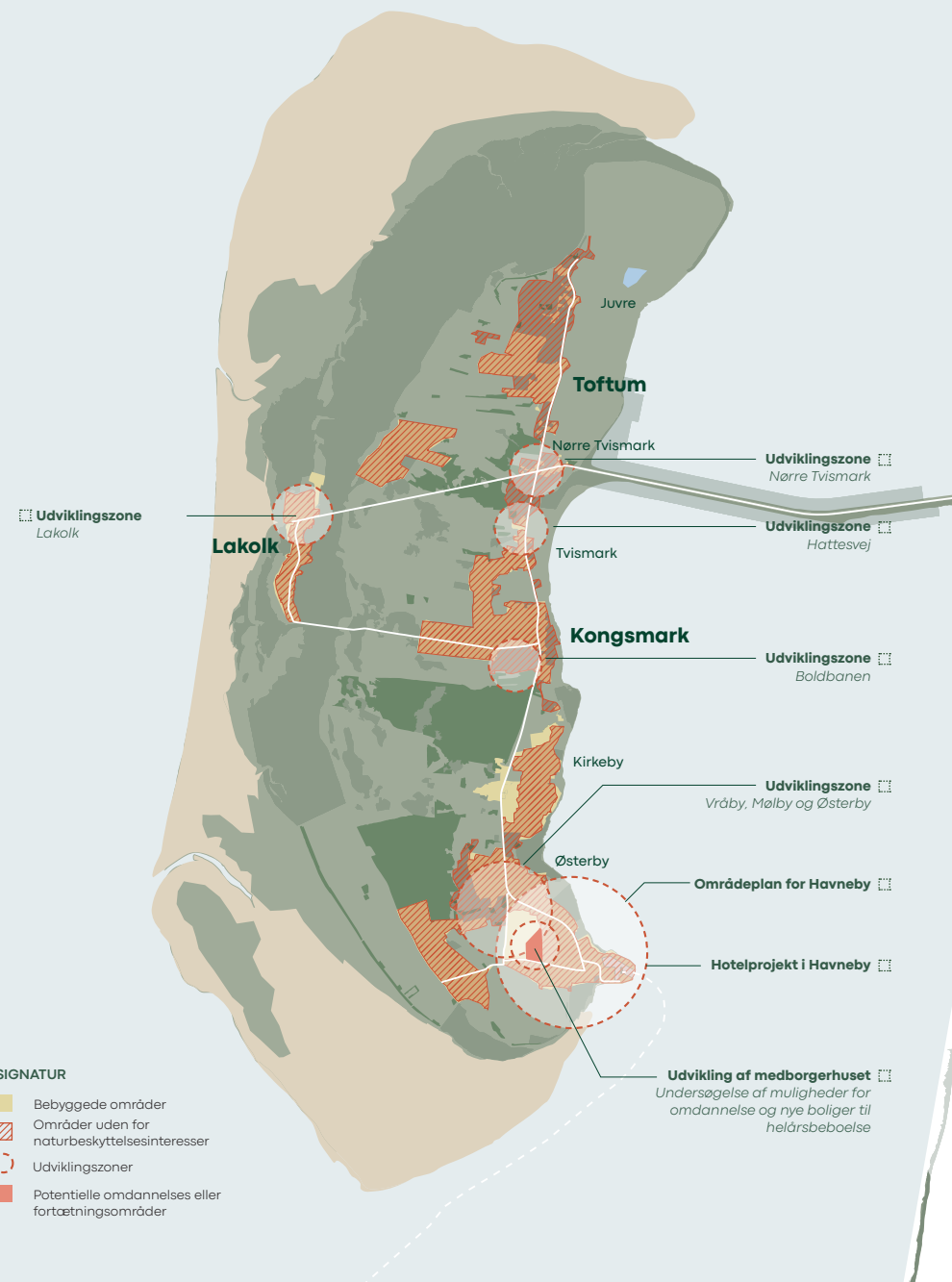
Lakolk kan styrke turisme og helårsjobs, mens Havneby har potentiale som både levende havneby, hverdagsby og vigtigt omdrejningspunkt for fastboende og besøgende.

HANDLINGER

• Helårsjobs og nye boliger	• Områdeplan for Havneby
• Udvikling af medborgerhuset	• Revision af lokalplaner
• Flere helårsaktiviteter	• Øget samarbejde om kultur og events
	• Branding med rækkevidde ud over øen

HELÅRSLIV MED STÆRKE FÆLLESSKABER

KORT TIL TEMA 03

TEMA 04

Steder, der byder velkommen

• Gode ankomststeder skal byde velkommen på hele øen

Det skal være tydeligt, imødekommende og let at orientere sig dér, hvor man lander på Rømø — både ved ankomsten til øen og ved de enkelte destinationer, bymiljøer, parkeringsområder, strande og oplevelsessteder.

• Det skal være nemt at orientere sig på øen

Både fastboende og besøgende skal kunne forstå, hvordan øens steder, oplevelser og forbindelser hænger sammen

• Rømøs fortælling skal gøres mere synlig

Rømø er mere end strandene. Verdensarven, naturen, historien og kulturen skal formidles tydeligere, så øens mange kvaliteter bliver lettere at få øje på og tage del i.

• Potentielle formidlingssteder kobles til konkrete projekter

”Ved vejs ende”-projektet og Rømøstierne etape 2 og 3 er nye destinationer og oplevelser, hvor der i tilknytning hertil kan udvikles nye formidlingssteder.

HANDLINGER

- **Forskønnelse af ankomster**
- **Videreudvikling af Lakolk**
- **Udvidelse af Tønning Verdensarvscenter**
- **Projekter med fokus på ankomst og formidling** (f.eks. ”Ved Vejs Ende”-projektet)

Se en uddybende beskrivelse af handlingerne i kataloget på s. 25

STEDER, DER BYDER VELKOMMEN

KORT TIL TEMA 04

TEMA 05

Rolige biler, glade cyklister

• Det skal være sikkert at færdes for alle

Der skal arbejdes med lavere hastigheder, tydelige færdselszoner og bedre forhold for gående, cyklister, børn, unge, ældre og besøgende.

• Flere skal kunne opleve Romø uden bil

Cykelmuligheder, gangruter og grøn kollektiv transport skal gøre det lettere at komme rundt på øen på en mere bæredygtig måde.

• Biltrafik og autocampere skal styres bedre i højsæsonen

Med nye trafikprojekter arbejdes for tydelige rammer for trafik og parkering for at sikre en god trafikafvikling også i spidsbelastningsperioder.

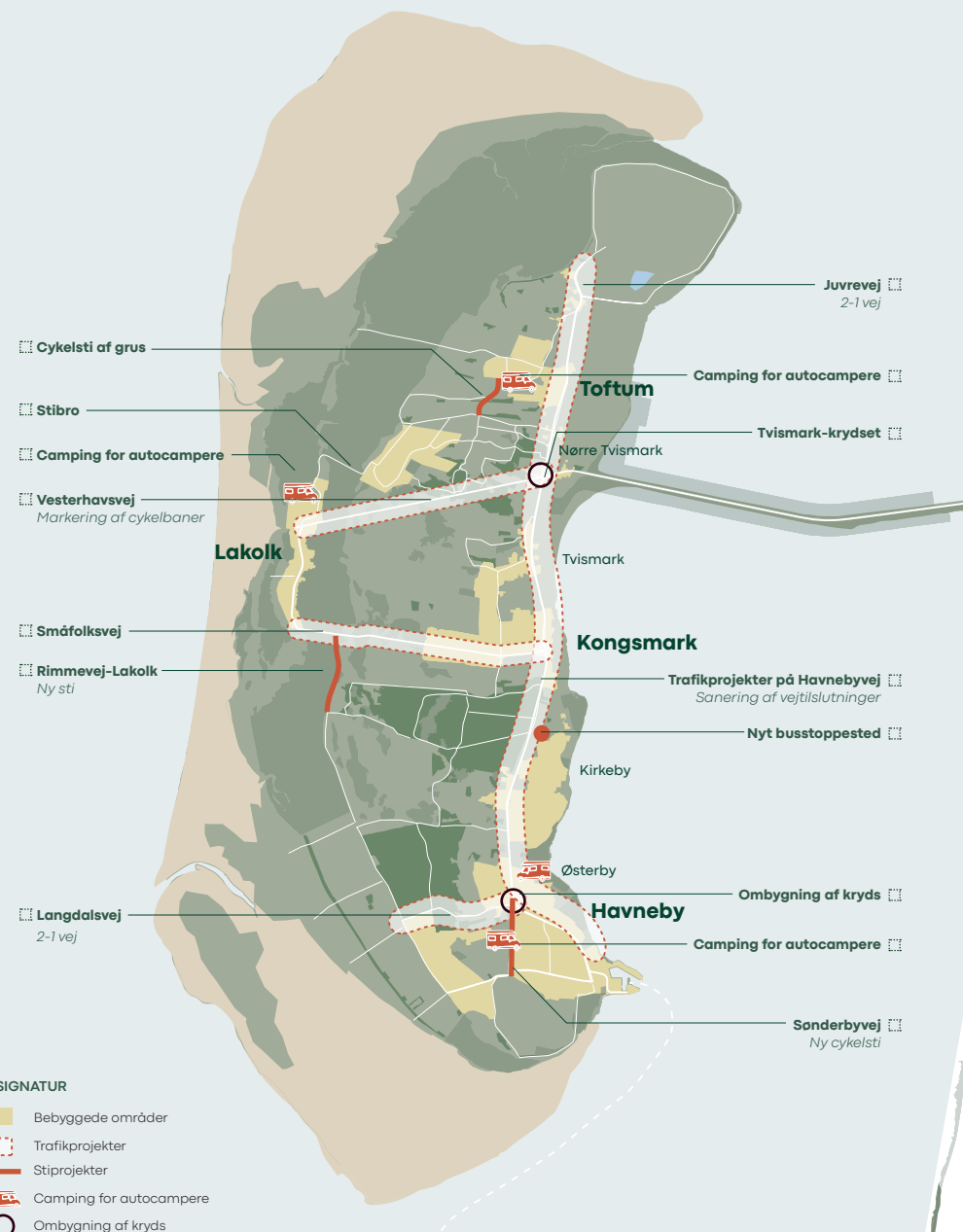
HANDLINGER

- Nye trafikprojekter
- Nye stier og cykelfaciliteter
- Grønne løsninger for kollektiv trafik
- Regulering af autocampere

Se en uddybende beskrivelse af handlingerne i kataloget på s. 25

ROLIGE BILER, GLADE CYKLISTER

KORT TIL TEMA 05

Indsatser og handlinger

Katalog

Handlingskatalog

Handlingskataloget er dynamisk, og vil løbende blive opdateret med nye indsatser. For at følge udviklingen i tiltagene og sikre implementeringen af planen og handlingskatalogets indhold, vil der ske en løbende politisk opfølgning.

TEMA 01 UDVIKLING I FÆLLESSKAB

Øget kommunikation om udvikling

- Øget formidling om planer og strategier – og gør det synligt, når noget ændres.

Løbende dialog og inddragelse

- Skab enkle og åbne former for inddragelse – fx nyhedsbreve og løbende bymøder og åsmøde om samarbejde og balance.

Samarbejde mellem lokale aktører

- Brug gode erfaringer fra dialogbaseret byomdannelse og helårsfunktioner i fremadrettede planer og konkretisering af handlinger.

Tydelig organisering af udmøntning af udviklingsplanen og struktureret politisk opfølgning.

TEMA 02 NATUR I BALANCE

Øget naturformidling

- Løft naturformidling med fokus på kulturhistorie og UNESCO-status.
- Formidling og skiltning langs rømostierne

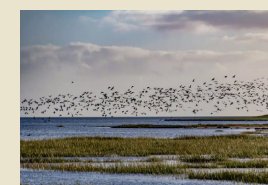
Sammenhæng med eksisterende planer og politikker

- Sikre sammenhæng mellem udviklingsplanen(s) indsatser og eksisterende styringsdokumenter og strategier (som f.eks. Risikostyringsplan, Vores Klimahandleplan, Naturstrategi o.l.)

Adfærd på øen

- Udpeg og udbred kendskab til naturro-zoner
- Udbredelse af code og conduct

Realisering af Rømostierne etape 2 & 3

TEMA 03 HELÅRSLIV MED STÆRKE FÆLLESSKABER

Helårsjobs og nye boliger

- Udlæg af landzonerammer med bevarende bestemmelser i Juvre, Hattesvej, Vråby, Mølby og Østerby. Med nye udlæg gøres klar til potentielle nye landzonelokalplaner med krav om helårsbeboelse.

Udvikling af medborgerhuset

- Bevar og udvikle medborgerhuset som mødested for fællesskab, sundhed og kultur.
- Almene boliger

Flere helårsaktiviteter

- Skab flere helårsaktiviteter for både beboere og besøgende Afsøg muligheder for legepladser, indendørs aktiviteter (sport/foreningsliv) og midlertidig brug af tomme bygninger.

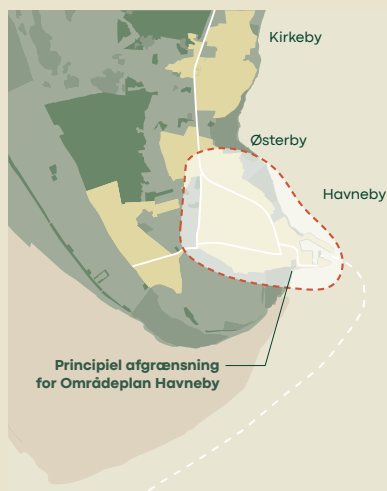
Revision af lokalplaner

- I Juvre, Toftum, Nørre Tvismark, Tvismark og Kongsmark rummer alle karakteristiske Rømøhuse. Ved revision af lokalplaner sikres at nye udstykningsmuligheder indgår i en samlet helhed.
- Temaplan for bevaring af bevaringsværdige bygninger.
- Revision af lokalplaner for sommerhusområder.

Og et samarbejde om kultur og events

Branding med rækkevidde ud over øen

- Markedsføringen varetages lokalt og nationalt af Rømø Tønder turistforening i samarbejde med destination Sønderjylland, der også varetager den internationale markedsføring i samarbejde med VisitDenmark.

Områdeplan for Havneby

- Der udarbejdes en samlet områdeplan for Havneby, som på overordnet niveau binder byen bedre sammen via oplevelsesruter og loop-forbindelser, på mellemniveau styrker sammenhængen mellem butikscenter og havn, og på projektniveau realiserer konkrete indsatser som forbedret ankomst ved færgeren, udvikling af medborgerhuset, nye lejeboliger samt midlertidig aktivering af tomme bygninger.

TEMA 04 STEDER, DER BYDER VELKOMMEN

Forskønnelse af ankomster

- Begrønning i Tvismark-krydset og sanering af vejskilte for at forskønne ankomsten til Rømø fra Dæmningen og frem til Tvismark-skrydset herunder bl.a. udskiftning af nedslidte diagramorienteringstavler.
- Ankomstområdet ved Færgeren i Havneby.

Videreudvikling af Lakolk

- Ny lokalplan på Lakolk med mulighed for badehotel
- Nyt lyskryds - østlig vejadgang

Udvikling af Tønnisgård Verdensarvscenter

Projekter med fokus på ankomst og formidling

- "Ved Vejs Ende"-projektet (Stedet tæller X)
- Opgradering af og ny formidling vedrørende Rømø-bænke
- Nye potentielle formidlingssteder

TEMA 05 ROLIGE BILER, GLADE CYKLISTER

Nye trafikprojekter

- Trafikprojekter langs Havnebyvej, herunder etablering af vigelemmer, ny busstoppested og sanering af vejtilslutninger.
- Signalanlægget i Tvismark-krydset ombygges.
- Ombygning af kryds v. Langdalsvej og Sønderbyvej
- Der etableres 2-1 vej på Juvrevej samt på Langdalsvej

Nye stier og cykelfaciliteter

- Der etableres markeringsbjælker på Vesterhavssvej
- Der etableres cykelsti på Sønderbyvej
- Cykelsti af grus mellem Ringvejen og P. J. Manøssvej

Grønne løsninger for kollektiv trafik

- Kommunens busser omlægges til fossilfri drift ved indgåelse af nye driftsaftaler.
- Afdækning af muligheder for el-shuttlebusser i højsæsonen.

Regulering for autocampere

- Autocampere henvises til de officielle campingpladser vist på kortet s. 21, og hvor der er behov, vil der blive etableret 3 timers generel parkering på udvalgte p-pladser.

Afsæt og opfølgning

Afsæt, formål og opfølgning

På Rømø bliver man mødt af et stort engagement og gå-på-mod, som vidner om, at det er en ø, som beboerne og gæsterne holder af og ønsker fortsat skal blomstre i de kommende generationer.

Udviklingsplanens formål er at fungere som et dokument, der fremmer dialogen mellem øboerne, de erhvervsdrivende, øens gæster, foreninger, myndigheder og politikere. Derudover skal planen sikre en fælles retning for øen, som indebærer, at alle kræfter trækker i den samme retning i den videre realisering.

Planen er samtidig ikke en facitliste. Der kan komme nye muligheder og der kan vise sig umuligheder, der gør at handlinger løbende må justeres.

Derfor spiller det lokale ejerskab en væsentlig rolle i planens tilblivelse. Udviklingsplanens succes er betinget af, at vi i fællesskab driver udviklingen og sikrer et samstemt engagement omkring de tiltag, der bliver sat i gang og ført ud i livet.

Vi følger livet på øen

Når vi måler udvikling er det ikke alene på vækst, men på det der varer. Rømø skal være mere robust, mere sammenhængende og mere i balance. Derfor følger vi udviklingen med helhedsbriller.

Antal fastboende

Til og fraflytning

Andel af helårsbeboelse ift. fritidsboliger

Antal overnatninger fordelt på sæson

Gennemsnitligt døgnforbrug pr. gæst

Andel af helårsarbejdspladser i turismeerhvervet

Helårsliv og bosætning

Et stærkt helårsliv er fundamentet for Rømøs udvikling. Turismen kan ikke stå alene – den skal understøtte et levende lokalsamfund med stabile hverdagsfunktioner og et varieret boligudbud.

Udviklingen følges derfor med fokus på antal fastboende, til og fraflytning samt andel af helårsbeboelse ift. fritidsboliger. Indikatorerne skal vise, om Rømø fortsat er et attraktivt og robust sted at bo, og om kvaliteten i hverdagslivet styrkes over tid.

Turismens kvalitet og sæsonspredning

Turismen er en vigtig del af øens økonomi og identitet. Målet er ikke vækst for vækstens skyld, men en turisme, der bidrager positivt til lokalsamfundet og skaber værdi hele året.

Udviklingen følges derfor på kvalitet frem for kvantitet: sæsonspredning i overnatninger, døgnforbrug og helårsarbejdspladser. Indikatorerne skal vise, om turismen styrker øens robusthed og bidrager til stabil beskæftigelse frem for kortsigtede gevinster.

Trafikbelastning og parkeringskapacitet

Borgernes oplevelse af turismepres

Borgerundersøgelser om trivsel og tilfredshed

Natur, kapacitet og prioritering

Rømøs natur og ro er øens fundament – og dens begrænsning. Øen har en begrænset kapacitet, både i landskabet, infrastrukturen og hverdagsfunktionerne.

Udviklingen følges derfor med fokus på belastning, slitage, biodiversitet, trafik og oplevet pres. Formålet er at sikre, at udviklingen sker inden for øens bæreevne, og at der træffes aktive prioriteringer, hvor ikke al udvikling er relevant alle steder.

Lokal forankring og fællesskab

Udviklingen skal ske i fællesskab og med lokal forankring. Øens beboere, foreninger og erhverv rummer afgørende viden og engagement.

Der følges derfor på deltagelse, foreningsliv, initiativer og trivsel. Samtidig er et centralt princip, at nye tiltag skal skabe dobbelt værdi – de skal fungere for både fastboende og besøgende og styrke sammenhængen mellem hverdagsliv og turisme.

Har vi ramt samtalerne fra sidst?

EN RUNDE VED BORDENE

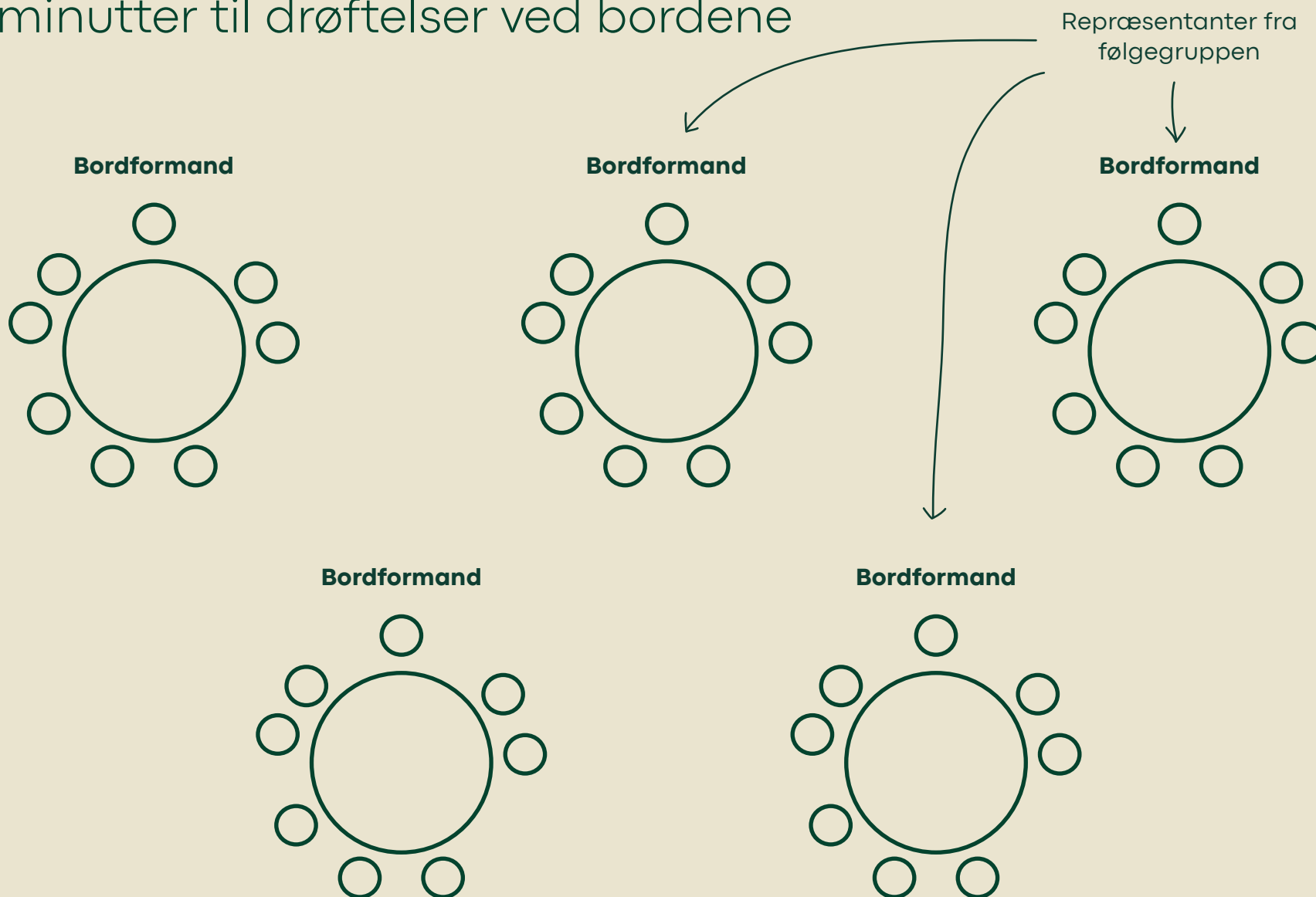
Pause

Jeres øjne på udviklingsplanen

WORKSHOP VED BORDENE

Jeres øjne på udviklingsplanen

35 minutter til drøftelser ved bordene

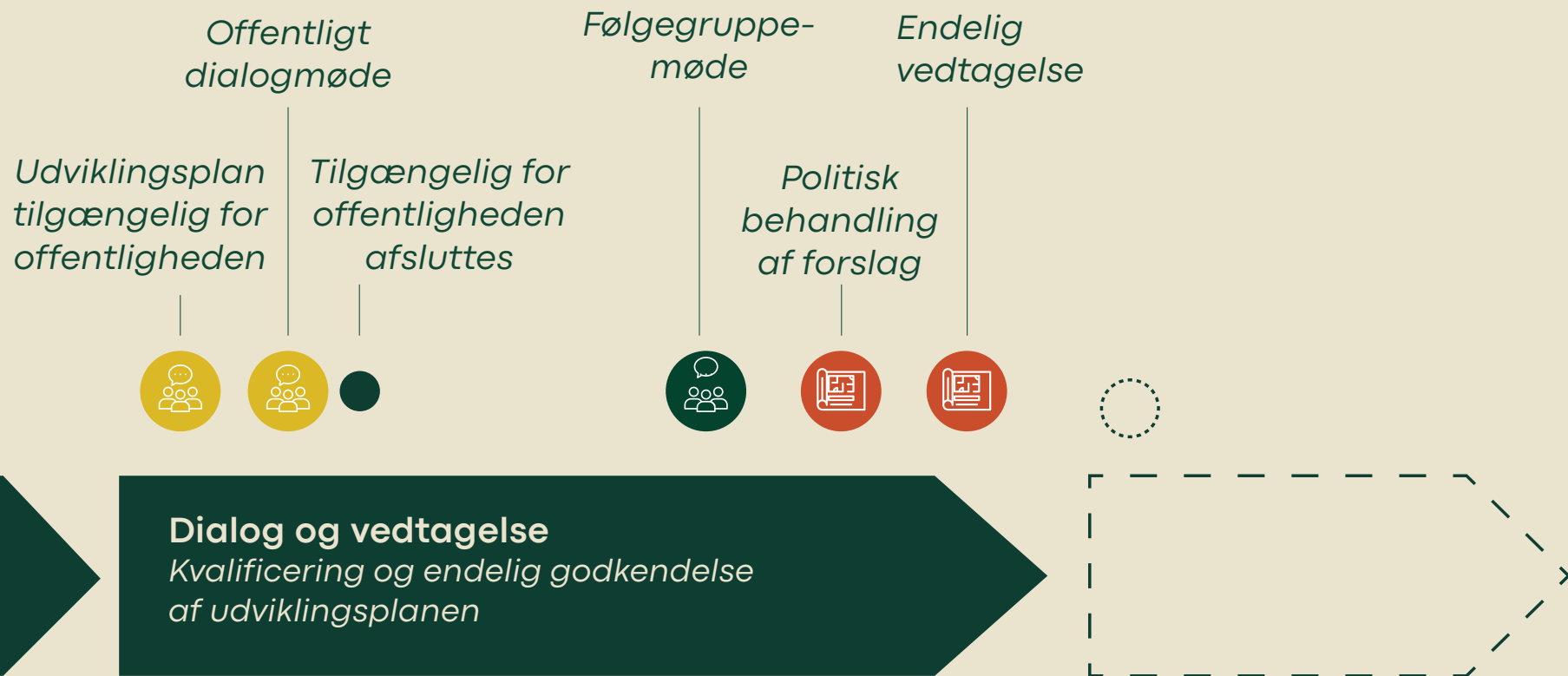
Vi vil gerne tale om næste skridt for udviklingsplanen!

**Hvilke 3 handlinger ser I,
er vigtigst at få prioriteret og
realiseret?**

og hvordan kan I være med?

Opsamling fra bordene

Hvad sker der nu?

Tak for i aften!